

Ústav světových dějin

Oponentský posudek diplomové práce

GAJDOŠOVÁ, Romana, *Benjamin Disraeli a britská imperiální politika*, Diplomová práce, Ústav světových dějin FF UK v Praze, Praha 2013, 131 s. rkp.

Předložená diplomová práce Romany Gajdošové představuje především analýzu britské imperiální politiky za konzervativní vlády Benjamina Disraeliho v letech 1875–1880. Současně si klade za cíl zhodnotit i osobní vliv prvního hraběte z Beaconsfieldu, jenž patřil mezi zakladatele moderní podoby Konzervativní strany a rozhodné zastávce myšlenky „silného impéria“, na provádění britské imperiální politiky. Hned v úvodu je třeba vyzdvihnout skutečnost, že diplomová práce prezentuje svým rozsahem a zaměřením v českém prostředí nejen zajímavou, ale i přínosnou studii o britské imperiální politice v druhé polovině 70. let 19. století. Romana Gajdošová dle mého názoru předložila po odborné stránce slušnou práci, jež přispěla k bližšímu poznání britských dějin.

Diplomová práce Romany Gajdošové je přehledně rozdělena do čtyř kapitol a množství podkapitol. V úvodu Gajdošová analyzuje použité metodologické postupy, bibliografii a vydané prameny, jež použila při své práci. Autorka postupovala chronologicky, a proto první kapitola představuje shrnutí osobního a rodinného života a začátky politické dráhy Benjamina Disraeliho před rokem 1868. Gajdošová neopomněla analyzovat Disraeliho vztah k „osudovému“ politickému rivalovi a vůdci Liberální strany Williamovi Ewartovi Gladstoneovi a královně Viktorii a okolnostem přijetí druhé volební reformy v roce 1867. Druhá kapitola se věnuje analýze odlišností, jimiž se vyznačovaly Disraeliho a Gladstoneova koncepce zahraniční politiky. Gajdošová současně hodnotí i kroky první Gladstoneovy vlády z let 1868–1874, které v oblasti zahraniční politiky učinila.

Třetí kapitolu lze bezesporu označit za nejpřínosnější část a současně jádro diplomové práce. Autorka se v ní zaměřuje na analýzu různých zahraničních krizí, událostí a konfliktů,

Ústav světových dějin

na něž musela Velká Británie zareagovat či se do nich přímo zapojit. Jednalo se o britský ozbrojený zásah v Habeši, o nákup akcií Společnosti Suezského průplavu od egyptského chedíva, o přijetí císařského titulu pro královnu Viktorii a zejména o záležitosti spojené s Východní otázkou, v rámci níž došlo v letech 1875–1878 k mezinárodní krizi, jež vyústila v rusko-osmanský vojenský konflikt a kterou zakončila mírová jednání na Berlínském kongresu v roce 1878. Autorka se dále zabývá překotným vývojem britsko-búrských vztahů na jihu Afriky a britsko-ruským soupeřením v oblasti Afghánistánu, kde museli Britové k zajištění svých pozic v letech 1878–1881 dokonce vojensky zasáhnout. Čtvrtá kapitola se věnuje Disraeliho aktivitě po prohraných volbách v roce 1880 a jeho politickém odkazu a významu pro Konzervativní stranu po jeho smrti v roce 1881.

Stylistická a jazyková stránka práce Romany Gajdošové dosahuje slušné úrovně, ačkoli se v ní vyskytuje několik marginálních překlepů, slovních neobratností (s. 46 „výrazněji se angažoval jen v záležitostech Foreign Affairs“ [J. V. = ... záležitostech zahraničních záležitostí/věcí]) a drobné věcné chyby (s. 28 „viscountess Beaconsfield“ správně „vikomtka z Beaconsfieldu“, s. 26 „Joe Bright“ správně „John Bright“). Dále je nepřesné označení postu, který zastával Montagu William Lowry Corry, jenž nebyl „sekretářem admirality“, ale „prvním lordem admirality“ (*First Lord of Admiralty*) (s. 24). U členů britské vlády bych doporučoval používat místo spojení „sekretář pro kolonie“ či „státní sekretář pro Indii“ (s. 13, 46 aj.) v českém prostředí vhodnější a zažitější přepis „ministr pro kolonie“, respektive „ministr pro Indii“. Autorka systematicky chybí rovněž při používání titulu „sir“ (kupříkladu s. 42 – nepoužívá se „sir Buchanan“, ale správně „sir Andrew“, případně „sir Andrew Buchanan“). Nepřesné je i tvrzení na s. 67, že královna Viktorie hrozila „rezignací“, protože hlava státu může jen abdikovat. Větší pozornost by si zasloužila i formální stránka práce, především nedůsledné zarovnání textu do bloku (srv. s. 68–69 aj.) nepůsobí na čtenáře příliš dobře.

Za jistou slabinu práce považuji faktografické chyby, které se v ní vyskytují. Kupříkladu na s. 41 není pravdivé tvrzení, že „i přes drtivou porážku McMahonovy armády u

Ústav světových dějin

Sedanu 22. září...“, protože generál se jmenoval MacMahon a bitva proběhla počátkem září 1870. Na s. 56 zaměnila osmanské sultány, protože není pravdou, že v roce 1876 nastoupil Abdülmecit II. (správně Abdülhamit II.). Britský diplomat Odo Russell nebyl velvyslancem v Londýně, ale Berlíně (s. 75).

Nemalé výtky mám i k podobě poznámkového aparátu. Bibliografickou noticku o siru Andrewovi Buchananovi by bylo vhodné umístit při první zmínce o tomto diplomatovi, tj. na s. 41, ne až na s. 61. Dalším nedostatkem je více či méně nekompletní bibliografický zápis parlamentních debat, tzv. Hansard, který čtenáři sťažuje dohledatelnost konkrétní události či citace. Kupříkladu na s. 65 autorka odkazuje na „*Hansard*, 8 Feb. 1877“, správně by však mělo být v poznámce pod čarou uvedeno „United Kingdom, House of Lords, 3rd Series, Vol. 232, 8. února 1877, c. 51“. Pro čtenáře je obdobně sěžší dohledatelný i odkaz v poznámce pod čarou č. 152 „*Suez Canal (Purchase of Shares)*, 1876 (14), *Parliamentary Papers*“, protože plný bibliografický záznam tohoto parlamentního dokumentu se nenachází ani v seznamu použité literatury. V poznámkovém aparátu a v použité literatuře taktéž doporučuji sjednotit psaní velkých a malých písmen u anglicky psaných publikací.

Dále nelze souhlasit s úvodním tvrzením Romany Gajdošové, že „existují pouze dvě česky psané publikace zabývající se osobností Benjamin Disraeliho...“ (s. 8). Ačkoli se jedná o marginální nedostatek, autorka opomněla do tohoto výčtu zahrnout český překlad knihy od Rudolfa Craemera *Benjamin Disraeli* (Praha 1943). Přese všechno, s ohledem na obtížnost zvoleného tématu a rozsáhlé množství zejména sekundární literatury biografického charakteru, však soudím, že žádnou hlavní a zásadní publikaci k vymezenému badatelskému záměru nevynechala.

Navzdory výše zmíněným výtkám je třeba vyzdvihnout skutečnost, že Romana Gajdošová svou práci založila na jednak velkém množství anglicky psané odborné literatury a vydaných pramenech (edice, parlamentní tisky a korespondence), jednak neopomněla pracovat s nejnovějšími relevantními odbornými publikacemi. Vzhledem k tomu, že

FILOZOFICKÁ FAKULTA
UNIVERZITY KARLOVY
V PRAZE

Ústav světových dějin

předložená diplomová práce dosahuje velmi dobré úrovně a že splňuje všechny požadavky,
kladené na tento typ studentské kvalifikační práce, navrhuji hodnotit stupněm **velmi dobře**.

V Praze, 1. září 2013

PhDr. Jaroslav Valkoun

Ústav světových dějin FF UK v Praze